

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 19.06.2024
FU-sak: 25/24		Arkivsaknr.: 2023/17688

Kvalitet i vitenskapelig publisering – utredning om den norske publiseringsindikatoren

Bakgrunn

I stortingsmelding 14 (2022-2023) (Utsynsmeldingen) signaliserte regjeringen endring i modellen for resultatbasert finansiering i UH-sektoren, og utfasing av resultatbasert finansiering av forskning. Det ble likevel fastslått at rapportering av statistikk om vitenskapelig publisering skulle videreføres. Det nasjonale publiseringsutvalget fikk i 2023 i oppdrag å utrede publiseringsstatistikken og registeret over vitenskapelige publiseringskanaler, og nedsatte en arbeidsgruppe for formålet.

UiB ga innspill til arbeidsgruppa gjennom [høringsnotat](#) februar 2024. Saken ble drøftet i ekstraordinært møte i FU 8. februar ([sak 1/24](#)). I høringsuttalelsen poengterte UiB verdien av et enhetlig nasjonalt datagrunnlag om vitenskapelig publisering. UiB ga uttrykk for ønske om videreføring av nivå 2 forvaltet av fagfeller, og oppfordret til forenkling og effektivisering av opplegget for datainnsamling, spesielt knyttet til kontroll av registrerte publikasjoner. Uttalelsen uttrykte bekymring for datakvalitet og foreslo at det overordnede ansvaret for kvalitetssikring burde tillegges SIKT. UiB påpekte også utfordringer ved at systemene for resultatbasert uttelling blir ulike mellom UH-, institutt- og helsesektoren.

Utvalgets utredning ble ferdigstilt i mai 2024, og publisert på UHRs nettsider. UiBs høringsuttalelse er blant annet referert under omtalene av institusjonenes bruk av indikatoren og kanalregisteret, samt under innspill til videreføring av kanalregisteret og datakvalitet i et framtidig dokumentasjonssystem.

Utvalget ble bedt om å vurdere følgende alternativer for videreføring av publiseringsindikatoren:

1. Et alternativ som innebærer betydelig reduserte samlede administrasjonskostnader, i praksis direkte bruk av utenlandske data uten rapportering fra institusjonene.
2. En organisering som ligner dagens system, men med effektivisering av rutinene. Utvalget har vurdert to delmodeller: en som innebærer bortfall av nivå 2, og en som innebærer videreføring
3. Et alternativ som dekker flere av forskersamfunnets informasjonsbehov knyttet til vitenskapelig publisering og publiseringskanaler vesentlig bedre enn i dag.

Alternativene vurderes opp mot følgende kriterier:

- behovene til finansieringssystemene for helseforetak og forskningsinstitutt for en publiseringsindikator som stimulerer både til kvalitet og omfang i forskningsproduksjonen
- god statistikk om vitenskapelig publisering som kan benyttes til styrings- og analyseformål
- god avgrensning av publikasjoner som følger vitenskapelige metoder og normer for kvalitetssikring
- forskeres behov for informasjon om kvalitet i fagfellevurderinger og andre redaksjonelle prosesser i tidsskrifter og forlag

- lavest mulig samlede administrasjonskostnader og rapporteringsbyrder

Utvalget har gjort beregninger av samlet ressursbruk i den norske publiseringsindikatoren. Utvalget estimerer at til sammen 170 årsverk går med i framstilling av data og statistikk, fordelt på 1 % til faglig organisering (publiseringsutvalg og behandling i UHRs faglige organ), 6 % til dataforvaltning i SIKT og HK-dir, 72 % til superbrukere ved institusjonene og 21 % til forskere.

Utvalget anbefaler å opprettholde en organisering som ligner på dagens modell:

«Publiseringsutvalget vurderer at en modell som likner på dagens system vil svare godt på forventningene som myndighetene har uttrykt i mandatet. Viktige egenskaper ved en slik modell er at den baserer seg på faglig organisering og at den gir heldekkende informasjon gjennom innrapportering, ikke bare via internasjonale kilder» (utvalgets rapport, s 121) . Et flertall på syv av åtte medlemmer i utvalget gikk også inn for videreføring av inndelingen i to kvalitetsnivå. Flertallet viste til behov for kunnskap om og stimuli til kvalitet, basert på fagfellers vurderinger av publiseringskanaler, samtidig som det ble vist at innsparingene ved bortfall av nivåinndelingen er marginal. Flertallet foreslår å utvide omfanget av nivå 2 til kanaler som omfatter 25% av publisering internasjonalt, og revidere og klargjøre kriteriene for nivå 2.

Utvalget foreslår flere tiltak for effektivisering av behandling av bibliografiske data, og regner med at det er mulig å spare inn 30 % i tidsbruk ved institusjonenes arbeid med rapportering. Utvalget har ikke vurdert alternativ tre som et selvstendig alternativ, men peker spesielt på behov for å bruke mer ressurser på å oppgradere og videreutvikle kanalregisteret.

Utvalgets rapport er tilgjengelig her:

<https://www.uhr.no/f/p1/i0c07c3dd-6f9f-4a4d-a534-37e2179a3807/kvalitet-i-vitenskapelig-publisering-31-mai-2024.pdf>

Saken legges fram for forskningsutvalget til orientering.